

№ 18-10-115
29.04.2024

**Парламент Мәжілісі жанындағы Қоғамдық палата отырыстарының
«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне
мемлекеттік статистика және деректерді басқару мәселелері бойынша
өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы
Заңының жобасын талқылау қорытындысы бойынша
ҰСЫНЫСТАР**

2024 жылғы 19 сәуірде VIII сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі жанындағы Қоғамдық палатаның (бұдан әрі – Палата) отырысы өтті, онда Палата мүшелері «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік статистика және деректерді басқару мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңы жобасының (бұдан әрі – заң жобасы) негізгі ережелерін талқылады.

Палата мүшелері статистикалық деректердің елдің үдемелі дамуы, қоғамның әлеуметтік-экономикалық саласын жоспарлау және болжау үшін айрықша маңыздылығын атап өтті. Сонымен қатар, бұл сала жаңғыртуды қажет етеді. Ең алдымен, бұл мемлекеттік статистиканың әдіснамалық базасын жетілдірумен, деректерді басқаруды цифрландырумен байланысты. Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің жанындағы Қоғамдық палата **ҰСЫНУДЫ** орынды деп санайды:

Экономикалық реформа және өңірлік даму комитеті (бас комитет) уәкілетті мемлекеттік органдармен бірлесіп:

- заң жобасынан «әкімшілік деректердің дұрыстығын белгілейтін уәкілетті орган» ұғымы алынып тасталсын (ҚР Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің 4-бабының 14-3) жаңа тармақшасы). Ұсынылған норма қайталама болып табылады, өйткені уәкілетті органның әкімшілік дереккөздерге, респонденттерге қатысты мемлекеттік бақылау құзыреті бар, олардан әкімшілік деректер қалыптастырылады;

- заң жобасынан деректерді басқару жөніндегі уәкілетті органның әкімшілік деректердің дұрыстығын белгілейтін уәкілетті органмен деректерді басқару жөніндегі талаптарды әзірлеуді және бекітуді келісу рәсімі алынып тасталсын (АӨК-нің 43-2-бабы 2-бөлігінің 2) тармақшасы). Бұл Нормативтік құқықтық актілерді қабылдау процестерінің шамадан тыс бюрократиясы;

- заң жобасынан ҚР Үкіметінің деректерді басқару жөніндегі талаптарды бекіту жөніндегі құзыреті алынып тасталсын (АӨК-нің 43-2-бабының 2-1-жаңа бөлігі);

- ҚР-да әкімшілік деректердің дұрыстығын анықтауды әкімшілік деректердің сапасын айқындайтын уәкілетті орган жүзеге асырады (АПК-нің 43-2-бабының 2-2-жаңа бөлігі), заң жобасынан норма алынып тасталсын. Статистика саласындағы салалық заңнама статистика саласындағы уәкілетті органға кеңейтілген функционалдылықты, сапаны бақылауды қоса алғанда, оларды АППК-ге енгізуді талап етпейтін өкілеттіктерді бекітеді;

- заң жобасынан әкімшілік деректердің сапасын бақылау бөлігінде «мемлекеттік статистика туралы» ҚР Заңының кіріспесіне нақтылайтын түзету алынып тасталсын. Бұл артық норма, өйткені қазіргі уақытта салалық заңнамада статистика мақсатында пайдаланылатын деректердің кем дегенде 7 түрі бар;

- заң жобасынан «мемлекеттік статистика туралы» ҚР Заңының 1-бабының мерзімінен бұрын (3-2) жаңа тармақшасы) «баламалы деректер» ұғымын алып тастау туралы мәселені қарастыру. Қазіргі уақытта деректер санаттары мен түрлерін едәуір кеңейтетін НҚА жобалары әзірленуде. Оларда баламалы деректер үшін, оның ішінде жекелеген реттеуші шеңберлер көзделеді;

- «Мемлекеттік статистика туралы» ҚР Заңының 1-бабының «дата-бақылаушы» (жаңа 4-1) тармақшасы) ұғымын глоссарийге енгізу туралы заң жобасынан алып тастау туралы мәселені қарастыру. Бұл жағдайда «дата-бақылаушы» заңнамада бұрыннан бар «дата-стюард» лауазымдық бірлігін толық немесе ішінара ауыстыру болып табылатыны анық емес;

- қолданыстағы редакцияда «Мемлекеттік статистика туралы» ҚР Заңының 1-бабының 20) тармақшасында алып тасталған «статистикалық жіктеуіш» ұғымын қалдыру. Мәндердің бүкіл қабатын тиісті түрде алмастырмай заңнамадан шығару статистика процестеріне теріс әсер етуі мүмкін;

- заң жобасына олардың әл-ауқатының динамикасын анықтау, білім беру, медициналық, әлеуметтік, ақша-кредит, фискалдық, банктік, тұрғын үй, құрылыс және басқа да салалардағы қызметтердің сапасын бағалау мақсатында үй шаруашылықтары арасында міндетті түрде мерзімді сауалнама жүргізу туралы норманы енгізу туралы мәселені қарастыру;

- ақпаратты жинау мен өңдеудің әдіснамасы мен тетіктері туралы мәселелерді қарастыру. Әдістемелердің үнемі өзгеруі дұрыс емес және қате деректерге, маңызды емес салыстыруға әкеледі;

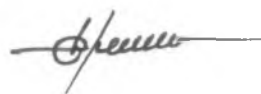
- мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерін, олардың архитектурасын интеграциялау;

- статистика мәселелері жөніндегі уәкілетті орган тұрғын үй-жайлардың меншік иелері мен жалдаушылары, сондай-ақ тұрғын үйге мұқтаж адамдар бөлігінде тұрғын үй статистикасы туралы мәселені ретке келтірсін;

- еңбек жөніндегі уәкілетті орган дұрыс статистикалық деректерді беру мақсатында ҚР Әлеуметтік кодексіне түзетулер енгізе отырып, «жалдамалы қызметкер» (еңбек шарты бойынша жұмысты орындайтын тұлға) ұғымын айқындасын. Бұл адам азаматтық - құқықтық сипаттағы шарты бойынша қызметкер бола алмайды;

- ҚР Бас прокуратурасы дұрыс емес әдіснамаға байланысты құқықтық статистиканың бұрмалануына назар аударсын. Қылмыс көрсеткіштерін жасанды түрде төмендету орын алуда.

**Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісі жанындағы
Қоғамдық палатаның төрағасы**

А. САРЫМ